

Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Факультет історії та міжнародних відносин
Кафедра бізнес - адміністрування, маркетингу та менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету історії та міжнародних відносин

/Вовканич І.І./

«___» _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Регіональна економіка та просторовий розвиток

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітня програма	Менеджмент
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Робоча програма з дисципліни «**Регіональна економіка та просторовий розвиток**» розроблена для здобувачів вищої освіти галузі знань **07 Управління та адміністрування** спеціальності **073 Менеджмент** освітньої програми **Менеджмент**.

Розробник:

Зарічна Олена Володимирівна – д.е.н., доцент, проф. кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту

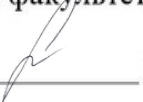
Задорожна Іванна Василівна – к.е.н., доц., доцент кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту

протокол № 10 від «30» червня 2021 р.

Завідувач кафедри Дюгованець О.М.

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин
протокол № 7 від «30» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Мишко С.А.

© О.В.Зарічна, І.В.Задорожна, 2021 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-ий	3-ій
Кількість модулів – 2 Кількість змістовних модулів - 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 50 годин самостійної роботи студента – 70 години	1-ий	1-ий
	Лекції:	
	36	14
	Практичні (семінарські):	
	14	-
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усне та письмове опитування, онлайн тестування	Самостійна робота:	
	70	106

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни передбачає вивчення основних законів і категорій процесів, які відбуваються в економічному житті суспільства, насамперед у процесі існування та розвитку регіонів. У дисципліні висвітлюються методи й інструменти вивчення цих явищ, способи та засоби вирішення економічних проблем і колізій, які виникають у процесі реалізації регіональної економічної політики. Значну увагу приділено теоретичним аспектам регіональної економіки, екологічним проблемам та аналізу господарського комплексу України та її регіонів.

Предметом дисципліни є господарський комплекс України та її регіонів.

Головною **метою** дисципліни є формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямків регіонального розвитку економіки.

Основним **завданням** є засвоєння теорії регіональної економіки та регіонального розвитку, наукові засади регіональної економічної політики; оволодіння методами аналізу економічної ситуації в країні, вміння охарактеризувати економічні закони та категорії, що пов'язані з аспектами регіональної економіки; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її регіонів; з'ясування об'єктивної необхідності раціонального та ефективного використання природних, науково-виробничих, людських ресурсів регіонів країни; засвоєння принципів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, понять про екологічний моніторинг, екологічні нормативи та стандарти.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти:

- **спеціальної компетентності:** здатність діяти соціально відповідально і свідомо (С6).
- **загальних компетенцій:** здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. (31); здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. (36); здатність до адаптації та дії в новій ситуації. (311); здатність генерувати нові ідеї (креативність). (312); цінування та повага різноманітності та мультикультурності. (313)

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток

Шифр 1.2 за ОП Історія та культура України

Шифр 1.9 за ОП Основи підприємництва та ринкової економіки

Шифр 1.11 за ОП Макроекономіка

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Менеджмент», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких **програмних результатів навчання** (ПРН) як:

- Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (P1)
- Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами (P13).

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- Застосування стандартних методів навчання:
  - лекції (інформаційні, аналітичні, проблемні, із застосуванням ігрових методів), в тому числі з використанням мультимедійного забезпечення та інших ТЗН;
  - семінарські заняття;
  - індивідуальні завдання;
  - самостійна робота студентів;
  - диспути, дискусії та інші форми навчання (стандартизовані тести, аналітичні звіти та доповіді, презентації та виступи на наукових заходах).
- Застосування інтерактивних методів навчання:
  - інтерактивні стратегії навчання для заохочення мовлення: виступ, мозковий штурм, обговорення;
  - індивідуальна участь: case-study навчання, підсумкове письмове завдання, робота над помилками, опитування, метод «запитай в того, хто знає»;
  - колективна участь: обмін партнерами, метод «викладач-студент», дебати, оптиміст/песиміст, експертна оцінка;
  - діяльність в групах: ротація, перегляд і аналіз фільмів;

Особливості використання засобів діагностики та контролю за умов дистанційного навчання

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням корпоративної мережі Google Meet названі засоби, методи і форми визначаються за домовленістю зі студентським колективом і, в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відео-конференцій. Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі. Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до гугл-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Формами контролю результатів знань здобувачів вищої освіти є рубіжний (модульний) контроль, який складається із поточного контролю і модульного контрольного оцінювання, а також підсумковий (семестровий) контроль.

У відповідності до навчального плану, на вивчення дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток» відведено 3 кредити, що передбачає проведення 2 модульних контролів.

Кожен модульний контроль складається з поточного контролю (ПК) та модульного контрольного оцінювання (МКО).

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять (включає, в тому числі, перевірку якості підготовки завдань, які винесені на самостійне

вивчення та виконання) і має на меті перевірку рівня підготовленості студента. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є: виступи на семінарських заняттях; експрес опитування; поточне тестування; розв'язок ситуаційних задач; підготовка рефератів; підготовка презентації за темою; складання глосарію за темою; конспект на тему; анотація додатково вивченої літератури; підсумкове контрольне опитування за кожною темою.

Модульне контрольне оцінювання – процедура визначення рівня засвоєння студентом навчального матеріалу відповідної дисципліни. МКО з дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток» проводиться у письмовій (в разі дистанційного навчання – онлайн опитування) формі шляхом виконання контрольних робіт. Форма контрольних робіт: тести і завдання.

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти.

Виконання контрольної роботи здійснюється студентом індивідуально. Студент може звернутися до викладача за поясненням змісту контрольного завдання.

Під час проведення модульної контрольної роботи дозволяється користуватися довідковими матеріалами, які визначені кафедрою. Студентам забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією та користуватися недозволеними матеріалами.

При порушенні студентом установлених правил проходження модульного контрольного оцінювання, викладач відсторонює його від виконання роботи, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів.

Результати перевірки письмових контрольних робіт доводяться до відома студентів не пізніше, ніж через три робочі дні після їх виконання. Студент, який не погоджується з оцінкою, має право звернутися до викладача і отримати ґрунтовне пояснення. У випадку незгоди з рішенням викладача, студент має право звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри не пізніше, ніж на наступний робочий день після оголошення результатів. Викладач і завідувач кафедри у присутності декана факультету та студента протягом трьох днів повинні розглянути апеляцію і прийняти остаточне рішення. У результаті апеляції оцінка студента не може бути знижена.

Змістові модульні контролі оцінюються максимально в 100 балів: 50 балів за поточну успішність, 50 балів за результат виконання модульної контрольної роботи. На виконання письмового компонента модульного контролю відводяться дві академічні години.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (змістовий модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Інд.зав д	50	100
5	5	5	5	5	5	5	15		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (змістовий модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	Інд.зав д	50	100
6	6	6	6	6	6	14		

T1, T2 ... – теми

Студент, який із поважної причини не з'явився на модульний контроль, за дозволом декана може скласти його у визначений деканатом термін.

Студент, який за результатами модульного контролю отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен перескласти цей модуль до проведення підсумкового (семестрового)

контролю, згідно із затвердженим деканатом графіком або під час чергування викладачів на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового контролю не допускається.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середня арифметична сума балів, отриманих у результаті змістових модульних контролів, та виставляється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою. Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці нижче.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни тощо. Підсумковий контроль з дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток» проводиться у формі екзамену (усне та письмове опитування, при дистанційному навчанні – онлайн-опитування, тестування).

До підсумкового контролю (екзамену) з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умов договору про навчання та усіх видів обов'язкових робіт (лабораторних, практичних, розрахунково-графічних та розрахункових робіт, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також за результатами модульного контролю набрали менше 35 балів.

Якщо рейтингова оцінка за модульним контролем становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова семестрова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали оцінку «незадовільно», мають право на два перескладання: перший раз – викладачу, другий раз (у разі незадовільної оцінки при першому перескладанні) – комісії. Комісія створюється завідувачем кафедри. До складу комісії обов'язково входять лектор та завідувач кафедри. Залікова оцінка, виставлена комісією, є остаточною.

При порушенні студентом дисципліни під час проведення підсумкового контролю екзаменатор відсторонює його від складання екзамену та виставляє йому оцінку «незадовільно».

Підсумкова оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою. Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці нижче.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

% від максимальної суми балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка знань, умінь і практичних навичок студента з навчальної дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток» здійснюється за кредитно-модульною системою.

Модульне оцінювання включає оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни (див. таблицю).

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	ЗМ 1		ЗМ 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Семінарські заняття	7	35	7	36
Індивідуальне завдання	1	15	1	14
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Поточне оцінювання включає в себе перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи на занятті (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і контрольних робіт) та індивідуальної роботи студента (практичний компонент – реферат, есе, складання термінологічного словника тощо). Теоретична компонента оцінюється в 35-36 балів, а практична – 15-14.

Оцінювання активності під час аудиторних занять здійснюється у межах **36 балів** у кожному змістовому модулі:

- **30-36 балів** - відвідано не менше 90% семінарських занять та отримано оцінки «добре», «відмінно»;
- **20-29 балів** – відвідано не менше 75% семінарських занять та отримано оцінки «добре», «відмінно»;
- **10-19 балів** – відвідано не менше 65% семінарських занять та отримано оцінки «задовільно», «добре»;
- **1-9 балів** – відвідано не менше 50% семінарських занять та отримано оцінки «задовільно», «добре».

Оцінка за будь-який вид індивідуальної роботи (підготовка рефератів, есе, доповідей, поглиблене опрацювання першоджерел і наукових статей, виконання індивідуальних контрольних, практичних і ситуаційних завдань), встановлюється в межах 14-15 балів та включає в себе наступні складові: 1) актуальна тематика обраної теми, 2) впевнений захист, 3) виконання згідно встановлених вимог.

Контрольна робота за кожним змістовим модулем включає в себе виконання завдань репродуктивного (відтворення вивченого) характеру у формі тестів та реконструктивного (застосування знань і умінь у змінених ситуаціях) характеру у формі відповіді на запитання..

Виконання модульної контрольної роботи оцінюється в діапазоні від 0 до 50 балів. При цьому виконання різних типів завдань оцінюється так:

- виконання репродуктивного завдання – від 0 до 30 балів;
- виконання кожного реконструктивного завдання – від 0 до 10 балів.

Контрольні роботи за обома змістовими модулями з дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток» містять по 20 тестових завдань, 3 питання .

За кожну правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 1 бал, за неправильну відповідь – 0 балів.

При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність відповідей на запитання, кожне з яких оцінюється у 10 балів (див. таблицю).

Критерії оцінювання виконання реконструктивних завдань студентами

Оцінка	Критерій
10 балів	Студент дає правильну вичерпну відповідь на поставлене запитання, при цьому показує високі знання понятійного апарату і літературних джерел, вміє аргументувати свої думки та ставлення до відповідної категорії
8 балів	Студент в цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел.
4 бали	Студент дає правильну відповідь на запитання, але показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
0 балів	Студент дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий контроль (екзамен) з дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток» включає 20 тестових завдань та 3 питання з курсу дисципліни. Правильні відповіді на тестові завдання оцінюються в 1 бали, неправильні – 0 балів.

Повна відповідь на питання оцінюється в 20 балів.

Вказана вірно відповідь на 1 тестове завдання оцінюється в 20 балів.

Загальні критерії підсумкового оцінювання приведені в таблиці.

Оцінка	Критерій
A	здобувачі вищої освіти повністю оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, можуть дати відповіді на всі питання курсу, опанували рекомендовану літературу, на 100% вірно надані відповіді на тестові завдання,
B	здобувачі вищої освіти оволоділи програмою навчальної дисципліни на творчому рівні, проте у відповідях допустили неточності, 90% вірно надані відповіді на тестові завдання,
C	здобувачі вищої освіти в основному оволоділи програмою навчальної дисципліни на продуктивному рівні, проте у відповідях допускають несуттєві помилки, 80% надані відповіді на тестові завдання,
D	здобувачі вищої освіти показали задовільні результати оволодіння навчальною програмою дисципліни на репродуктивному рівні й при відповідях допускають помилки, на 65% вірно надані відповіді на тестові завдання,
E	здобувачі вищої освіти виявили мінімально достатній рівень знань з дисципліни, необхідний для продовження навчання, вивчили основні терміни курсу та орієнтуються в матеріалі базового підручника на 60% вірно надані відповіді на тестові завдання,
FX	здобувачі вищої освіти не виявили достатнього рівня знань з дисципліни, необхідного для продовження навчання, вивчили не всі основні терміни курсу та слабо орієнтуються в матеріалі базового підручника (оцінка передбачає виконання додаткових індивідуальних завдань для підвищення рівня знань та повторне складання підсумкового контролю) на 50% вірно надані відповіді на тестові завдання,
F	здобувачі вищої освіти не виявили мінімально достатнього рівня знань з дисципліни, необхідного для продовження навчання, не вивчили основних термінів курсу та не орієнтуються в матеріалі базового підручника (оцінка передбачає проходження повторного курсу навчальної дисципліни зі складанням підсумкового контролю) на 20% вірно надані відповіді на тестові завдання.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Загальні основи регіональної економіки

Тема 1. Предмет, методи та завдання дисципліни «Регіональна економіка»

- 1.1. Формування регіональної економіки як науки
- 1.2. Регіон як об'єкт дослідження і категорія просторового розвитку
- 1.3. Методологічні основи і сутність регіональної економіки

Тема 2. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів

- 2.1. Закономірності і принципи розміщення продуктивних сил
- 2.2. Фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів

Тема 3. Економічне районування і територіальна організація господарства як фактор просторового розвитку

- 3.1. Економічне районування як науковий метод територіальної організації народного господарства
- 3.2. Основні районоутворювальні фактори та принципи економічного районування.
- 3.3. Типи економічних районів та їх характеристика.
- 3.4. Економічне районування України: історія розвитку, сучасні погляди та особливості районування

Тема 4. Регіон як категорія просторового розвитку

- 4.1. Територіальний поділ праці як напрямок формування регіону
- 4.2. Територіально-виробничі комплекси як прояв територіального поділу праці
- 4.3. Показники рівня спеціалізації регіону

Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики

- 5.1. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики
- 5.2. Районне планування як складова стратегічного планування

Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики

- 6.1. Основні складові механізму реалізації регіональної економічної політики
- 6.2. Основні напрямки реалізації регіональної економічної політики

Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах

- 7.1. Сутність і характеристика природного і трудових ресурсного потенціалу України
- 7.2. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку і розміщення

Змістовний модуль 2. Стан регіональної економіки сучасного періоду

Тема 8. Економіка регіонів України: стан і перспективи просторового розвитку

- 8.1. Особливості територіальної організації продуктивних сил регіонів України. Особливості господарських комплексів економічних районів України.
- 8.2. Проблеми й перспективи розвитку регіонів України. Специфіка розвитку регіонів України. Перспективи розвитку регіонів.

Тема 9. Управління інноваційно-інвестиційним процесом на регіональному рівні

- 9.1. Інноваційна діяльність у регіоні
- 9.2. Фактори, які визначають обсяги інвестицій у регіональну економіку
- 9.3. Інвестиційна приналежність регіонів

Тема 10. Виробнича сфера регіону

- 10.1. Характеристика виробничої сфери – основи економічного розвитку
- 10.2. Вплив організаційно-економічних факторів на розвиток виробничої сфери

Тема 11. Спеціальні економічні зони та регіональний розвиток

- 11.1. Сутність спеціальних економічних зон
- 11.2. Оцінка виробничої діяльності в умовах спеціальних економічних зон

Тема 12. Міжрегіональне і транскордонне співробітництво регіонів у просторовому розвитку

- 12.1. Міжрегіональне та прикордонне співробітництво як інструмент регіонального розвитку

12.2. Особливості розвитку транскордонного співробітництва України в контексті реалізації її регіональної економічної політики

12.3. Транскордонне економічне співробітництво регіону

Тема 13. Соціальний розвиток регіону

13.1. Загальна характеристика соціальної сфери регіону

13.2. Соціальна діагностика як необхідний елемент механізму оцінювання державного управління у сфері соціальної політики регіону

6.2. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1 курс, 1-й семестр						
Модуль 1						
Змістовний модуль 1 Загальні основи регіональної економіки						
Тема 1. Предмет, методи та завдання дисципліни «Регіональна економіка»	13	2	1			4
Тема 2. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів		2		-		4
Тема 3. Економічне районування і територіальна організація господарства як фактор просторового розвитку	9	4	1	-		4
Тема 4. Регіон як категорія просторового розвитку	21	2	2			4
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики		2		-		4
Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики		2				5
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	11	4	2			5
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовний модуль 1	56	18	8	-		30
Змістовний модуль 2 Стан регіональної економіки сучасного періоду						
Тема 8. Економіка регіонів України: стан і перспективи просторового розвитку	32	4	2			7
Тема 9. Управління інноваційно-інвестиційним процесом на регіональному рівні		4				7
Тема 10. Виробнича сфера регіону		2				6
Тема 11. Спеціальні економічні зони та регіональний розвиток	30	2	2			7
Тема 12. Міжрегіональне і транскордонне співробітництво регіонів у просторовому розвитку		4				7
Тема 13. Соціальний розвиток регіону		2				6
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за змістовний модуль 2	64	18	6			40

Разом за семестр	120	36	14			70

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	Лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1 курс, 1-й семестр						
Модуль 1						
Змістовний модуль 1						
Тема 1. Предмет, методи та завдання дисципліни «Регіональна економіка»	16	2				7
Тема 2. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів				-		7
Тема 3. Економічне районування і територіальна організація господарства як фактор просторового розвитку	17	2		-		8
Тема 4. Регіон як категорія просторового розвитку						7
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	8	2		-		7
Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	9					8
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	10	2				8
Разом за змістовний модуль 1	60	8		-		52
Змістовний модуль 2						
Тема 8. Економіка регіонів України: стан і перспективи просторового розвитку	10	2				9
Тема 9. Управління інноваційно-інвестиційним процесом на регіональному рівні	10					9
Тема 10. Виробнича сфера регіону	10	2				9
Тема 11. Спеціальні економічні зони та регіональний розвиток	10					9
Тема 12. Міжрегіональне і транскордонне співробітництво регіонів у просторовому розвитку	10	2				9
Тема 13. Соціальний розвиток регіону	10					9
Разом за змістовний модуль 2	60	6				54
Разом за семестр	120	14				106

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

Номер заняття	Назва теми та її зміст	Кількість годин	
		дфн	зфн
Модуль І (1 семестр)			
Змістовий модуль 1. Загальні основи регіональної економіки			
1	Тема 1. Предмет, методи та завдання дисципліни «Регіональна економіка» Тема 2. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів Тема 3. Економічне районування і територіальна організація господарства як фактор просторового розвитку	2	
2	Тема 4. Регіон як категорія просторового розвитку Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	2	
3	Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	2	
4	Модульний контроль	2	
Змістовний модуль 2. Стан регіональної економіки сучасного періоду			
Заняття 5	Тема 8. Економіка регіонів України: стан і перспективи просторового розвитку Тема 9. Управління інноваційно-інвестиційним процесом на регіональному рівні Тема 10. Виробнича сфера регіону	2	
Заняття 6	Тема 11. Спеціальні економічні зони та регіональний розвиток Тема 12. Міжрегіональне і транскордонне співробітництво регіонів у просторовому розвитку Тема 13. Соціальний розвиток регіону	2	
Заняття 7	Модульний контроль	2	
Усього годин за курс		14	

6.4. Самостійна робота

Тема	Кількість Годин	
<i>Змістовий модуль 1. Загальні основи регіональної економіки</i>		
Тема 1. Предмет, методи та завдання дисципліни «Регіональна економіка»	4	7
Тема 2. Закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів	4	7
Тема 3. Економічне районування і територіальна організація господарства як фактор просторового розвитку	4	8
Тема 4. Регіон як категорія просторового розвитку	4	7
Тема 5. Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики	4	7
Тема 6. Механізм реалізації регіональної економічної політики	4	8
Тема 7. Господарський комплекс України, його структура і трансформація в ринкових умовах	4	8
<i>Змістовний модуль 2. Стан регіональної економіки сучасного періоду</i>		
Тема 8. Економіка регіонів України: стан і перспективи просторового розвитку	7	9
Тема 9. Управління інноваційно-інвестиційним процесом на регіональному	7	9

рівні		
Тема 10. Виробнича сфера регіону	7	9
Тема 11. Спеціальні економічні зони та регіональний розвиток	7	9
Тема 12. Міжрегіональне і транскордонне співробітництво регіонів у просторовому розвитку	7	9
Тема 13. Соціальний розвиток регіону	7	9
Разом за курс	70	106

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів під керівництвом викладача:

- індивідуальні заняття з метою підвищення рівня підготовки студентів – проводяться протягом семестру;
- індивідуальні заняття з студентами, які мають не достатній рівень знань – проводяться протягом семестру;
- консультації щодо підготовки до написання контрольної роботи – проводяться згідно розкладу.

На протязі семестру викладачем проводиться індивідуально-консультативна робота, яка покликана внести індивідуальний характер в процес вивчення дисципліни. Індивідуально-консультативна робота забезпечує диференційований підхід до навчання студентів та полягає в наданні їм консультацій, проведенні з ними бесід, обговоренні тем рефератів (доповідей) тощо.

Індивідуальна робота студента

Індивідуальна робота студентів:

- оформлення термінологічного словника по кожній темі дисципліни;
- виконання індивідуального завдання (презентація чи реферат)
- розв'язування ситуаційних та тестових завдань

Перший вид індивідуальної роботи студента передбачає ведення термінологічного словника, що є частиною обов'язкової самостійної та індивідуальної роботи з вивчення дисципліни. У словник записують тлумачення понять та термінів, додаткових понять і положень визначених викладачем або опрацьованих самостійно. Бажано до кожного з термінів після його опрацювання сформулювати власне визначення. Обов'язково вести перелік використаних при підготовці словника інформаційних джерел. Після кожного визначення обов'язково проставляють номер інформаційного джерела. Словник використовують для підготовки та проведення практичних занять, підготовки до складання екзамену та самостійного опрацювання лекційного матеріалу.

Другий вид роботи – виконання індивідуального завдання кожним студентом. Цей вид робіт спрямований на підготовку презентаційного матеріалу (реферату), щодо тем (розділів, питань) самостійного опрацювання.

Орієнтовні теми для виконання індивідуального завдання

1. Сутність категорії «регіональне управління» та його принципи
2. Структура та функції регіонального управління
3. Поняття «регіональна економічна політика», її об'єкт і суб'єкт
4. Принципи та завдання регіональної економічної політики
5. Теорії і концепції регіональної економіки

6. Характеристика загальних і спеціальних методів наукового вивчення регіональної економіки
7. Місце курсу «Регіональна економіка і просторовий розвиток» в системі наукових дисциплін
8. Погляди науковців на процес економічного районування
9. Поняття територіальної соціально-економічної системи
10. Територіальна і галузева структура регіону
11. Сутність проблемних регіонів та їх типологія
12. Виробнича підсистема регіону (виробничий комплекс)
13. Організаційні форми територіально-виробничого комплексу
14. Виробнича та соціальна інфраструктура регіону
15. Особливості функціонування об'єктів соціально-культурної сфери
16. Розвиток туристично-рекреаційної сфери
17. Напрямки удосконалення соціальної інфраструктури регіону
18. Поняття регіону як соціально-економічної системи
19. Природно-економічне районування території
20. Основні завдання соціально-економічної політики
21. Криза економіки регіону (поняття кризи, причини, тінізація економіки та шляхи усунення помилок реформ)
22. Виробничий потенціал регіону

Вимоги до оформлення реферату

Реферат виконується печатним або письмовим варіантом на листках формату А-4, об'ємом від 7 до 10 сторінок, шрифтом Times New Roman, кегель 14, абзацний відступ – 1,5, міжстроковий інтервал – 1,5, вирівнювання по ширині, поля аркуша – всі по 2,0, сторінки ставляться внизу справа.

Оформлення реферату та інших аналітичних видів самостійних робіт: 1) на титульній сторінці послідовно зазначається навчальний заклад, тема реферату, ПІБ, група, місто-рік; 2) зміст із зазначенням сторінок всіх розділів; 3) розділи: «Вступ», «Основна частина», «Висновки», «Список використаних джерел»; 4) реферат закінчується особистим підписом автора з вказівкою дати виконання.

Третій вид індивідуальної роботи студента передбачає розв'язування ситуаційних та тестових завдань, які узагальнюють та підкріплюють теоретичні та практичні знання студента з дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток».

7.ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення крім загальноновживаних програм та операційних систем, таких як програми презентацій Microsoft PowerPoint, Open Office Impress.

Методичне забезпечення:

- Електронний конспект лекцій з дисципліни «Регіональна економіка та просторовий розвиток»;
- Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант);
- Методичні вказівки з самостійного вивчення курсу «Регіональна економіка та просторовий розвиток» для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 075 «Маркетинг» освітньої програми «Маркетинг» та 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент».

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова (основна)

1. Белей С.І., Бойда С.В., Колосінська М.І. Глобальна економіка: навч. посібник для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня усіх спеціальностей. Укл.: С.І. Белей, С.В. Бойда, М.І. Колосінська; Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2020. 227 с
2. Богословська А. В. Регіональна економіка: навч. посібник / А.В. Богословська, О.С. Кваша. – Миколаїв: Видавець Ємельянова Т.В., 2018. – 488 с
3. Гусєва О.Ю., Воскобоєва О.В., Ромащенко О.С. Регіональна економіка: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 121с.
https://dut.edu.ua/uploads/l_2156_35084796.pdf
4. Дмитрієв І.А. Регіональна економіка: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів закладів вищої освіти / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. – 284 с
5. Олійник Т.Г., Мельник І.О., Горобченко О.А. О-57 Регіональна економіка : курс лекцій / Т. Г. Олійник, І. О. Мельник, О. А. Горобченко. – Миколаїв : МНАУ, 2017. – 119 с.
http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2098/1/Rehionalna_ekonomika_Oliynyk.pdf
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).
7. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/about/> (дата звернення: 12.06.2020)
8. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 12.06.2020).
9. Офіційний сайт Державного фонду регіонального розвитку. URL: <http://dfrr.minregion.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.2020)
10. Соляр В.В. Регіональна економіка: тренінг курс: Навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» / В.В.Соляр, О.В. Анісімова. - Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – 173с

Допоміжна

1. Герасимчук З.В. Політика розвитку проблемних регіонів: методологічні засади формування та реалізації. Монографія / Герасимчук З.В., Галушак В.Л. – Луцьк: Надстир'я, 2006. – 248 с.
2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія / за ред. З.С. Варналія. – К.: НІСД, 2007. – 820 с.
3. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. – К.: Наук, думка, 2006. – 436 с.
4. Жуков С.А. Механізм застосування регіонального маркетингу в системі транскордонного економічного співробітництва прикордонного регіону (на матеріалах Закарпатської області): монографія / С.А. Жуков. – Мукачево: В-тво «Елара», 2010. – 276 с.
5. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил (теорія, методи, практика). Вид. 4-те, доп. — К.: Європейський університет, 2001.
6. Макогон Ю. В. Формы и направления межрегионального трансграничного сотрудничества : монография. / Ю.В. Макогон, В.И. Ляшенко. – [2-е изд.]. – Донецк: ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2003. – 512 с.
7. Регіональна політика: методологія, методи, практика / НАН України. Інститут регіональних досліджень / Відп. редактор академік НАН України М. І. Долішній. – Львів, 2001.
8. Розміщення продуктивних сил України: Підруч. / Є.П. Качан, М.О. Ковтонюк, М.О. Петрига та ін. / За ред. Є.П. Качана. – К.: Вища шк., 1997.

9. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком: [навч. посібник] / Д.М. Стеченко. – К.: Вища школа, 2000. – 223 с.

10. Шевчук Л. Т. Розміщення продуктивних сил: Навч. Посіб. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2001.

Інтернет-джерела

1. Сайт Кабінету міністрів України. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
2. Сайт Верховної ради України. Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
4. Сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfint.gov.ua>.
5. Сайт національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. Режим доступу: <http://www.ssmsc.gov.ua>.
6. Сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.